

Türkiye'de mukim şahısların ticari borçlarına mütaallik Anlaşma,, ile Türkiye'de mukim şahısların ticari borçları hakkındaki Anlaşmanın muvakkat tatbikına mütaallik Protokolün tasdiki hakkında kanun tasarısı ve Dışışleri Komisyonu raporu (1/63)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 946/568

16 . 2 . 1961

Kurucu Meclis Başkanlığına

Dışışleri Bakanlığınca hazırlanan ve Kurucu Meclise arzı Bakanlar Kurulunca 13 . 2 . 1961 tarihinde kararlaştırılan («Türkiye'de mukim şahısların ticari borçlarına mütaallik Anlaşma» ile «Türkiye'de mukim şahısların ticari borçları hakkındaki Anlaşmanın muvakkat tatbikına mütaallik Protokol» ün tasdiki hakkında kanun tasarısı) gerekçesi ve ilişkileriyle birlikte bağılı olarak sunulmuştur.

mezkûr Anlaşma ve Protokol Bakanlar Kurulunun 1 . 8 . 1959 tarihli ve 4/11957 sayılı kararnameyle tasvip edilmiştir.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Devlet Başkanı ve Başbakan

Org.

Cemal Gürsel

G E R E K Ç E

1948 senesinde kurulan ve Hükümetimizin de âzası bulunduğu Avrupa İktisadi İş Birliği Teşkilâtı prensiplerine uymak maksadiyle ve 1950 senesinde başlıyan Kore Harbinin iptidai madde fiyatlarında tevlihdettiği geçici yükselişin ihracatımızı kıymet itibariyle artırmamasından cesaret alınarak, birçok ithal mallarımızın libere edilmesi cihetine gidilmiştir. Takibedilen suni bir kredi politikası ve enflasyonist temayüller talebi artırdığından liberasyondan faydalanarak memleketimize serbestçe giren ithal malları dahilî piyasada rağbet görmüş, bu da ithalâtı teşvik etmiştir.

Elde edilen hibe ve krediler yakın bir gelecekte ihracatımızı artıracak yatırım sahalarında kullanılmadığından, ihracattaki artış temposu, ithalâtının çok dununda kalmış ve ticaret blâncumuz muntazaman açık verir duruma düşmüştür.

Bundan dolayı 1952 senesinden itibaren transfer güçlükleri başlamış ve «aryere» adıyla tesmiye edilen gecikmiş ticari borçlar meydana gelmiştir. Tekevvün eden bu gecikmiş borçların tesviyelerini temin için 1953 yılından itibaren «aryere» anlaşmaları imzalanmaya başlanılmış ve 1956 senesine kadar, bu nevi birçok anlaşma akdedilmiştir.

İhracatımızın mühim bir kısmının peşinen alacaklılara tahsisi esasına dayanan aryere anlaşmaları, muayyen döviz gelirlerimizin alacaklı memleketler tarafından mahallinde tevkifi neti-

cesini tevhit etmiş ve dolayısıyla tediye blâncımız açık vermekte devam ettiğinden, bu anlaşmalar, borçlarımızın itfasını da temin edilememiştir.

Borç tediyesinin ihracat bedellerinden kesinti yapılmak suretiyle ierası yerine, bunun, dış tediye imkânlarımıza uygun, belirli ve yeni esaslara bağlanması ve bu suretle de ihracatımıza, normal şartlar içinde inkişaf imkânlarını sağlamak gerekiyordu. Bu maksatla Hükümetimiz tarafından, âzası bulunduğumuz Avrupa İktisadi İş Birliği Teşkilâtı nezdinde yapılan teşebbüsler müspet netice verdi ve Teşkilât Konseyi 29 Temmuz 1958 tarihinde aldığı bir kararla, dış borçların tediyesinin, Türkiye'nin tediye imkânları nazarı itibara alınmak suretiyle, muayyen bir devre içine yayılmasını sağlayacak anlaşmalar akdetmek üzere bir konferans akdine âza memleketlere tavsiye etti.

Bu tavsiye üzerine 22 Eylül 1958 tarihinde içtima eden Konferansa Türkiye ile diğer âza memleketlerden İngiltere, Federal Almanya, Fransa, Belçika, Lüksemburg, Holânda, İtalya, İsveç, Danimarka, Portekiz, Norveç, İsveç ve Avusturya iştirak ettiler. Bu Konferansa Amerika Birleşik Devletleri de katıldı. Çalışmalarını 6 Mayıs 1959 tarihinde ikmal eden Konferansta hazırlanan «Türkiye'de mukim şahısların ticari borçlarına mütaallik Anlaşma» 11 Mayıs 1959 da, Paris'te Türkiye ve diğer on üç âza memleket tarafından imzalandı. Avrupa İktisadi İş Birliği Teşkilâtına âza bulunmayan Amerika Birleşik Devletleri Türkiye ile mezkûr Anlaşma esaslarının Amerika Birleşik Devletlerinde mukim alacaklılara da tatbikini sağlayacak mahiyette bir mektup teatisi yapacağını Konferansa beyan eyledi. Diğer taraftan Anlaşmanın resmen meriyete girmesinin muayyen bir zamana mütevakıf olduğunu kabul eden Âkîd Taraflar, aynı tarihte, Anlaşma hükümlerinin muvakkaten tatbikini sağlayacak olan «Türkiye'de mukim şahısların ticari borçları hakkındaki Anlaşmanın muvakkat tatbikine mütaallik Protokol» ü de imzaladılar.

On altı madde ve bir ekten müteşekkil olan Anlaşma ile, Âkîd Taraflar, bunun hükümlerinin borçlu, kefil ve alacaklı arasındaki hususi hukuk münasebetlerini haleldar etmeyeceğini ve aynı zamanda, Anlaşma çerçevesine giren borçlar için Türk Hükümetinin tekabül edeceği vccibelerin Anlaşmada tasarih olunanlardan ibaret kalacağını kabul eylemektedirler.

Anlaşma çerçevesine giren borçlar, 4 Ağustos 1958 tarihinden evvel teslim edilmiş mal veya ifa edilmiş olan hizmetlerden mütevellidolup, vâdesi gelmiş veya 1 Ocak 1964 e kadar gelecek olan borçlardır. Aneak bu tariftten, Hükümet kredileri, rehlinli mukavelelerden doğan borçlar, NATO enfastrüktür mukavelelerinin icabettirdiği tediye ve eski tasfiye anlaşmaları çerçevesinde akdedilmiş hususi mukavelelerden 4 Ağustos 1958 den evvel ierasına başlanmış olanlar vasıtasıyla ödenecek borçlar istisna edilmişlerdir.

Borçların karşılığı olan Türk liralarının T. C. Merkez Bankasına yatırılması mükellefiyeti munhasıran borçluya aittir. Türk Hükümetine terettübeden vccibeler, usulüne uygun müsaadelere istinaden yatırılan Türk liralarını, yatırıldıkları tarihte mer'i olan fiili kurdan, Anlaşma gereğince tesbit edilecek vâdelerde alacaklıya transfer etmek, ve bir de, bu Türk liraları üzerinden, bunların yatırıldıkları tarihten transferlerine kadar alacaklıya senede % 3 nispetinde faiz ödemekten ibarettir.

Âkîd Tarafların memleketlerinde ve Amerika Birleşik Devletlerinde mukim alacaklılara olan borçlar, Anlaşmanın imzasını takibeden on iki yıl içinde transfer edilecektir. Bu maksatla Türkiye'nin ilk beş sene transfer edeceği meblâğlar, sırasıyla, 15, 20, 25, 30 ve 35 milyon dolârdır. Bakiye borç, mütaakıp yedi senede müsavi taksitler halinde ödenecektir. Türkiye tarafından transfer edilecek senelik meblâğlar, alacaklı memleketler arasında, bunların her birinin alacağının umumi borç yekûnuna, muayyen tarihlerde olan nispetine göre taksim olunacaktır. İlk iki senelik tediye her memlekete düşen hisse Anlaşmanın eki olan tabloda gösterilmiştir. Alacak yekûnları cüzi olan Norveç, Portekiz, Danimarka ve Lüksemburg için üç senelik bir tediye devresi kabul edilmiştir.

Transferler, bizzat alacaklı adına gönderilen tediye emirleriyle yapılacak, faiz tediyesi de bu şekilde icra edilecektir.

Yetkili Türk makamlarının müsaadesini istihsal şartıyla alacaklı, alacağına tekabül eden Türk liralarını Türkiye'de yatırımlar yapmak veya sair masraflarında kullanmak imkânına maliktir. Bu şekilde kullanılan Türk liralara tekabül eden döviz tediye tabiatıyla alacaklıya transfer edilmeyecektir.

Borca tekabül eden Türk liraları üzerinden, bunların T. C. Merkez Bankasına yatırılma tarihlerin-

den transferlerine kadar geçecek zaman için ödenecek olan % 3 gecikme faizi her takvim yılının son günü transfer edilecektir. Ancak ilk senenin faiz tediyesi 1960 sonuna kadar tehir edilebilecektir. Borçlunun, akdettiği mukavelenin yetkili makamlarca tasdik edilmiş bir hükmü gereğince alacaklıya transfer anına kadar bir gecikme faizi ödemeyi taahhüdetmiş olması halinde bu faiz Anlaşma gereğince ödenecek faizin yerine kaim olacak ve ayrıca Anlaşma gereğince gecikme faizi ödenmeyecektir.

Anlaşma, muhtelif Âkîd Taraflarla evvelce akdedilmiş bulunan iki taraflı tasfiye anlaşmalarının derhal yürürlükten kalkacağını ve bu Âkîd Taraflarla Türkiye arasında imzalanacak Teknik Tatbikat anlaşmalarına hüküm vâz'ı suretiyle, çok taraflı Anlaşmanın meriyete giriş tarihinde hüküm ifade etmek şartıyla, tamamen feshedileceklerini âmirdir.

Anlaşmanın tatbikatiyle ilgili teknik hususların tesbiti için Türkiye ile diğer her Âkîd memleket arasında ikili Anlaşmalar akdedilecektir. Bu ikili anlaşmaların hükümleri çok taraflı anlaşma hükümlerine mugayir olmayacaktır.

Anlaşma gereğince ödenecek bir alacağı kalmıyan Âkîd Taraf, Anlaşmaya taraf olmaktan çıkacaktır.

Yukarda da arz olunduğu üzere Anlaşmanın meriyete girmesi muayyen bir zaman mütevakkıf bulunduğu cihetle Anlaşma hükümlerinin derhal yürürlüğe girmesini teminen bir muvakkat tatbik protokolü imzalanmıştır. Bu protokolde anlaşmanın derhal tatbikına imkân verecek hükümler yanında, eski Tasfiye anlaşmaları gereğince açılmış olan hesaplarda mevcut mebalîğin sureti istimaline dair kayıtlar mevcuttur. Protokol Anlaşmanın meriyete girmesi üzerine hükümden düşecektir.

Dış borçlarımızın tasfiyesini, tediye imkânlarımızla mütenasip bir şekilde, belirli ve müstakar esaslara rapteden ve ticari mübadele imkânlarımızın genişlemesini temine salih olan işbu Anlaşma ile muvakkat Tatbik Protokolü teşrii organın yüksek tasdikına arz olunur.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. C.

Kurucu Meclis

1.9.1961

Dışişleri Komisyonu

Esas No. 1/63

Karar No. 40

Yüksek Başkanlığa

«Türkiye'de mukim şahısların ticari borçlarına mütaallik Anlaşma» ile Türkiye'de mukim şahısların ticari borçları hakkındaki Anlaşmanın muvakkat tatbikini mütaallik Protokolün tasdikı hakkındaki kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüldü :

Bilindiği üzere bu anlaşmalar dış ticaret borçlarımızın bir kısmının uzun vâdelerle teciline ve muntazam vâdelerle ödenmesine aidolup kısaca konsolidasyon anlaşmaları adı ile anılmaktadır. Son on yıllık malî ve iktisadi politika ile türlü bakımlardan konsolidasyon anlaşmalarının sınıksı ilgisi bulunmaktadır. Bundan ötürü söz konusu anlaşmalar komisyonumuzda etraflı bir şekilde incelenmiştir. İncelemelerde bilhassa borçların mahiyeti, menşei, miktarı ve Hazinesin yüklendiği külfet konuları üzerinde dikkatle durulmuş ve onaylama ile ilgili hukuki meseleler de tetkik edilmiştir.

1. Borçların mahiyeti :

Türkiye'nin Avrupa İktisadi İş Birliği teşkilâtına dâhil devletlere ve Amerika Birleşik Devletlerine olan ticari borçları 11 Mayıs 1959 tarihinde imzalanan bir Anlaşma ile tecile tâbi tutulmuş ve bu Anlaşmanın 11 Mayıs 1959 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesinde aynı tarihli bir Protokol ile kabul edilmiştir.

Ayrıca bu Anlaşmanın tatbiki ile ilgili teknik hususların tesbiti için Türkiye ile diğer Akıd Memleketler arasında ikili anlaşmalar akdedilmiştir.

Sözü geçen anlaşmalar şumulüne giren borçların birinci kısmı 5 Ağustos 1958 tarihine kadar teslim edilen mal ve ifa olunan hizmet karşılığı olup tediyeleeri o tarihe kadar muacceliyet kesbetmiş borçlardır. Ariyere adı verilen bu borçların yekûnu, en son hesaplara göre 208 milyon dolârdır. Bu yekûnun Türk parası karşılığı ise bir milyar 872 milyon liradır.

Konsolidasyona dâhil ikinci kısım borçlar ise 5 Ağustos 1958 tarihine kadar teslim olunan mal ve ifa edilen hizmetler karşılığıdır. Yalnız bunların henüz vâdeleri gelmemiştir, 1 Ocak 1964 senesine kadar vâdeleri gelecek olan borçlardır. Kredili adı ile anılan bu borçların yekûnu ise 146,7 milyon dolârdır. Ve Türk parası karşılıklarında bir milyar 320 milyon lira tutmaktadır.

Bütün bu borçlar, Anlaşmada gösterilen bir plâna göre, on iki yıl içinde ödenecektir. Ayrıca Hazine tarafından ödenecek olan gecikme faizi yüzde 3 tür. Ve bunun tutarı 58,9 milyon dolâr yani 530 milyon Türk lirasıdır.

Borçların konsolidasyonundan önceki ariyere anlaşmaları 11 Mayıs 1959 tarihinde feshedilmiştir.

Anlaşmaların Akıd Devletlerin anayasalarınca yetkili organları tarafından hemen onaylanması şarttır. Çeşitli sebeplerden bu anlaşmalar iki yıldan beri bizim meclislerimiz tarafından onaylanmamıştır.

Dış ticari borçlarımızın teciline dair konsolidasyon anlaşmaları Demokrat Parti iktidarı devrinde 31 . 8 . 1959 tarihinde Türkiye B. M. M. ne arz edilmiştir. O zamanki lâyhaya bağlı gerekçe Anlaşmanın akdinin gerçek sebeplerini ve zaruretlerini izah edememiş ve sadece zâhiri sebeplerle yetinerek anlaşma akdini bir başarı gibi göstermiştir.

Bu kanun lâyihası uzun müddet T. B. M. M. nde beklemiş ve 27 Mayıs Devrimi ile kadük olmuştur.

Bu defa Kurucu Meclise 18 Şubat 1961 tarihinde takdim edilen anlaşma lâyihasına ek gerekçe dahi kanunun önemini yeter derecede belirtmemiştir. Bu sebepten Dışişleri Komisyonunuz konsolidasyonun sebepleri ve neticeleri üzerinde uzun uzadıya durmak zorunda kalmıştır.

2. Borçların menşei :

Aslında bu borçların doğuş sebeplerini plânsız, programsız bir ekonomi politikası yüzünden memleket iktisadiyatının sarsılması ve sürekli buhranlara yakanlanması hâdiseleri içerisinde aramak gerektir. Millî ekonomimizin sürekli buhranlara yakanlanması memleketin ödeme imkânlarını kısırlaştırmış ve dış ticari borçlar ödenmez hale gelmiştir. Bu zorlukları aşabilmek için eski iktidar hükümetleri dost devletler nezdinde ısrarlı yardım ve kredi taleplerinde bulunmakla yetinmişlerdir.

Türkiye'nin dış ticaret borçları, Avrupa İktisadi İş Birliğine dâhil bulunan muhtelif memleketlere aitti. Bu yüzden Avrupa İktisadi İş Birliği Teşkilâtı Türkiye'nin ekonomik durumu ve bilhassa ödeme güçlükleri üzerinde ciddiyetle durmaya başlamıştır. Nihayet Avrupa İktisadi İş Birliği Teşkilâtı Konseyi 29 Temmuz 1955 tarihinde aldığı bir kararla, Türkiye'nin dış borçlarının tediyesinin ödeme imkânları nazarı itibara alınmak suretiyle, muayyen bir devre içinde yapılmasını sağlayacak anlaşmalar akdetmek üzere bir konferans toplanmasının teşkilâtın üye devletlerine tavsiye etmiştir.

Teşkilâtın tavsiyesi üzerine konferans 22 Eylül 1958 tarihinde toplanmış ve çalışmalarını 6 Mayıs 1958 de bitirmiştir. Konferansın sonunda 11 Mayıs 1959 tarihinde Paris'te bir taraftan Türkiye diğer taraftan Avrupa İktisadi İş Birliği Teşkilâtına dâhil üyeler arasında ticarî borçların uzun vâdelerle teciline dair bir esas anlaşma imza edilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri de anlaşma hükümlerinin tatbikini sağlayacak mahiyette bir mektup teatisinde bulunacağını konferansa beyan etmiştir.

3. Borçların miktarı :

Konsolidasyon anlaşmaları ile vâdeleri uzatılan borçların miktarı 355,5 milyon dolârdır. Bu-

nun Türk parası karşılığı üç milyar 200 milyon liradır. Buna faiz olarak ödenecek 58,9 milyon dolârdaki eklenecek olursa yekûn 415,5 milyon dolâra yani 3 milyar 731 milyon T. L. sına baliğ olur.

Konsolide edilen borçlar Türkiye'nin bütün dış borçları olmayıp muayyen vasıfta ve karakterde bulunan borçlardır. 1961 yılı bütçe tasarısında da belirtildiği üzere 31 . 12 . 1960 tarihi itibarıyla dış borçlarımızın faizleri ile beraber genel yekûnu bir milyar 366 milyon dolârdır.

Şimdi Konsolidasyon anlaşmaları ile 355,5 milyon dolârlık borç 12 senelik bir devrede ve tediye surette artan senelik taksitlerle ödenecektir. İlk sene faiz haric olmak üzere 15 milyon dolâr, mütaakip dört sene sıra ile, 20, 25, 30, 35 milyon dolâr tediye edilecektir. Bundan sonra geri kalan borç müsavi taksitlerle mütaakip yedi yıl içinde tasfiye olunacaktır.

Vaktiyle Türkiye B. M. M. Hariciye Encümeninde 21 . 12 . 1959 tarihinde eski iktidarın müessili konsolide edilen borçların 448 milyon dolâr olduğunu ifade etmiştir. Halbuki 1961 yılı bütçe kanunu tasarısına göre bu miktar 436 milyon dolârdır. Öte yandan anlaşmanın 14 ncü maddesine göre bilâhara tanzim edilen transfer bekliyen tediyeler yekûnunu gösteren katî cetvellere göre bu miktar 355,5 milyon dolârdır. Aradaki fark resûlmal olarak 92 milyon dolâr, faizle beraber ise bu fark 122 660 453 dolârdır.

Alacaklılar tarafından bildirilen miktarlarla T. C. Merkez Bankasına verilen katî rakamlar arasındaki farkın sebebi komisyonumuzun dikkatini çekmiş ve bu ayrı bir tetkik konusu olmuştur. Bu değişik rakamlar çeşitli sebeplere atfedilmektedir. Bu sebeplerin başlıcaları aşağıda gösterilmiştir.

1. Bu kanunda daha başlangıçta katî rakamların tesbit edilememesinin mesuliyeti bir taraftan T. C. Merkez Bankasına ve diğer taraftan Maliye ve Ticaret Bakanlıklarına ait görünmektedir. Rakamların intizamdan mahrumiyeti borç listesini kesin şekilde hazırlamaya imkân vermemiştir. Bu durum düşük idare zamanında dairelerde hüküm süren kayıtsızlığı da anlatmaktadır.
2. İlk bildirilen rakamlarda Danimarka 215 000 dolâr. Lüksemburg 434 bin dolâr ve Portekiz 460 bin dolâr alacaklı görüldüğü halde katî rakamlarda ise bu üç devletin üçünün de alacaklı olmadığı anlaşılmıştır.

Buna mukabil Yunanistan'ın ilk bildirilen miktarlar arasında alacağı olmadığı halde katî rakamlarda 800 412 dolâr alacaklı olduğu görülmektedir.

Daha 1953 de memleketimizin 240 milyon dolâr ariyere borcunun birikmiş olması Devleti kredili ithalâta zorlamış kahve, kalay dahi kredi ile ithal edilmiştir. Kredili ithalâtın suiistimali, memleketin menfaatine aykırı olarak kullanılması türlü söylentilere de sebeb olmuştur. Kredili ithalâtın Merkez Bankası kayıtlarına aksetmemesi bilhassa dikkate şâyandır. Komisyonumuz katî rakamların ilk müzakerelerde verilememiş olmasının sebeplerini eski idarenin ihmallerinde aramış olmakla beraber bu konu üzerinde ehemmiyetle durulmasını da lüzumlu görmektedir.

3. T. C. Merkez Bankası kayıtlarına göre borçlu görünüp de alacaklı Devletler tarafından borçları ödenmiş olan şahısların mevcudiyeti bazı şüpheleri dahi uyandırmaktadır. Bu konuda yetkili organlar tarafından incelenmesini ve bu şahısların borçlarını ne surette ödediklerinin araştırılmasını lüzumlu görürüz.

4. Hazineye yüklenen ağır külfet :

Her şeyden önce şunu belirtmek lâzımdır ki, güçlükler veya imkânsızklar sebebiyle 355,5 milyon dolâr borcun vaktinde ödenmemesinden Hazine gecikme faizi olarak 58,9 milyon dolâr karşılığı 350,8 milyon TL. sı bir külfet altına girmiştir.

Diğer taraftan 5 . 8 . 1958 tarihinde muacceliyet kesbetmiş ve transfer bekliyen borç miktarı 208,8 milyon dolârdır. Ticari mevzuata ve temüüllere uygun olarak sözü geçen 208,8 milyon dolâr karşılığı, ariyere borç gailisi çıktığı günden beri borçlu tüccar ve diğer eşhas tarafından Merkez Bankasına muntazaman ödemeler yapılmıştır. Ancak, hatalı bir politikanın keyfi tasarrufları yüzünden döviz stoklarımız tükenmiş dış itibarımızın sarsılma pahasına da ödenmiş tüccar borçlarının transferi yapılamamıştır. Bu durumda T. C. Merkez Bankasının akreditif emirleri yabancı

bankalarca yerine getirilmemeye başlanmıştır. Şüphesiz bu hal Türk Devletinin itibarına ağır bir darbe olmuştur.

Anlaşma hükümlerine uygun olarak borçlu tarafından 5.8.1958 den önce Merkez Bankasına, adı geçen borçlar için, bir dolâr karşılığı 282 kuruş ödenmiştir. Muacceliyet kesbetmiş 208,8 milyon dolârlık borcun sonradan transferi için devalüasyon neticesi, bir dolâr karşılığı 902 kuruş hesaplanmıştır. İşte bu yüzden doğan kur farkı bir milyar 294 milyon T.L. sı tutmaktadır. Bunun ne ağır bir külfet olduğunu söylemeye hacet yoktur. Şu halde, 355,5 milyon dolâr tutarı borçların yeni vâdelerle tecili Hazineye faizle birlikte bir milyar 825 milyon liralık muazzam bir külfet yüklemiştir. Yalnız kur farkı, gecikme faizinden ötürü, 12 yıl müddetle, ortalama her yıl, aşıktan 150-200 milyon T.L. lık bir külfetin Hazineye yüklediği anlaşılmaktadır.

5) Borçların ödenme tarzı ve imkânları :

1961 yılı Bütçe Kanunu tasarısına göre Türkiye'nin konsolide borçları dâhil, 31.12.1959 tarihi itibariyle borç yekûnu bir milyar 135 milyon dolârdır. Bu yekûn faizle birlikte takriben bir milyar 400 milyon dolârı bulmaktadır. Bunun Türk parası karşılığı ise 12 milyar 600 milyon liradır. Bu duruma göre Türkiye senede vasati olarak 100-125 milyon dolâr borç ödemek zorundadır.

Bir memleketin dış borçlarının ödenmesi mevzuunda her şeyden evvel ihracat durumunun göz önünde bulundurulması lâzımdır. Bu yeter derecede döviz elde edilemeyeceğini belli eder. Gerek ihracat ve gerekse sair yollardan ele geçen dövizlerin normal ithalât ihtiyaçlarından öteye bir bakiye bırakması ve bunun da borç taksitlerini karşılamaya yeter ölçüde olması şarttır. Halbuki bizim bugünkü tediye muvazenemiz bize borç ödemek hususunda pek de imkân vermemektedir. Çünkü ihracattan elde edilen dövizler ithalâtımızın bedellerini bile karşılayamıyacak durumdadır. İşte böylece bu borçların nasıl ve ne ile ödeneceği meselesi karşımıza çıkmaktadır. Anlaşmalarla elde edilen ödeme yolları ancak şekli mahiyettedir. Bunun fiilî bir ödemeye varabilmesi yeter dövizin bulunmasına bağlıdır. Bu durum eski iktidarın bu memleket maliyesini ve iktisadını nasıl bir çıkmaza soktuğunu açık surette göstermektedir.

6. Anlaşmanın tasdikı ile ilgili hususlar :

1924 Anayasasının 26 ncı maddesi gereğince anlaşmaları akit salâhiyeti T. B. M. M. nin vazifeleri arasında sayılmıştır. Tatbikatta ise akit salâhiyeti iera organı tarafından kullanılmakta ancak Meclisin tasdikı ile tekemmül ettirilmektedir. Yalnız 7280 sayılı Kanunla Hükümete kredi, yardım ve ödeme anlaşmaları akdine ve bu anlaşmaların imzalandıkları tarihten itibaren meriyete girmesi hususunda kanuni salâhiyet verilmiştir. Fakat bu anlaşmalar imzalandıkları tarihten itibaren altı ay içinde B. M. M. nin tasdikına sunulmak zorundadır.

Konsolidasyon anlaşmasını tatbik mevkiine koyan protokol, 7280 sayılı Kanunun şümulüne giren bir anlaşma olarak mütalâa edilmiş ve Meclisin taslikına lüzum görülmeden imza edildiği andan itibaren yürürlüğe sokulmuştur. Bu anlaşmanın dış görünüşü bir yardım veya kredi anlaşması şeklini gösteriyorsa da muhtevası bakımından çok şümullüdür. Anlaşma Türkiye dışında kalan diğer âkid devletler için belki bir yardım ve kredi anlaşmasıdır. Fakat, bunun Türkiye bakımından bir hususiyet arz ettiği göz önünde bulundurulmalıdır.

Yukarda belirtildiği üzere hatalı ekonomi politikası yüzünden döviz kaynaklarının iyi kullanılmaması sebebiyle bu borçların vaktinde ödenememesinden gecikme faizi ve kur farkı olarak Hazine bir milyar 825 milyon lira külfet altına girmiştir. Borçların konsolidasyonunun Hazineye ve dolayısıyla vatandaşa yüklediği ağır külfetler göz önünde bulundurulursa bu Anlaşmayı sadece bir yardım ve kredi anlaşması olarak mütalâa etmek mümkün değildir. Zira anlaşma kur farkları ve gecikme faizleri gibi külfetleri de kabul eden bir anlaşmadır. Bu itibarla onun 7280 sayılı Kanunda Hükümete verilen yetkiye müsteniden imzalandığı andan itibaren meriyete girmesi doğru olmasa gerektir. Eski iktidar iç mevzuata göre de salâhiyetinin dışına çıkarak bu Anlaşmayı imzalamış ve hemen tatbik mevkiine koymuştur.

7. Netice :

Aslında konsolidasyon anlaşmaları eski iktidarın hatalı mali ve iktisadi politikasının iflâsını hüccetliyen bir vesikadır. Bununla beraber bu anlaşmaların Türk ekonomisinin çıkmazdan kurtarılması için çapeler ve tedbirler aranılmasına zaman ve imkân verdiğini de kabul etmek lâzımdır.

Konsolidasyon anlaşmaları ile borçların ödenmesinde memleketimiz nispi bir ferahlığa kavuşmuştur. 1959 yılında 141,9 milyon dolâr yerine 34 milyon dolâr, 1960 yılında 118,4 milyon dolâr yerine 40 milyon dolâr, 1961 yılında 93 milyon dolâr yerine 45 milyon dolâr, 1962 yılında 83 milyon dolâr yerine 50 milyon dolâr, 1963 yılında da 70 milyon dolâr yerine 54 milyon dolâr ödenmesi ile ödeme şeklinde kolaylıklar elde edilmiştir. Elbette konsolidasyon anlaşmaları ile ödeme taksitlerinin hafifletilmiş olması Türk maliyesinin yükünü hafifletmiş ve Türk ekonomisine bir ferahlık getirmiştir. Bu bakımdan konsolidasyon anlaşmalarını içine düştüğümüz iktisadi çıkmazdan kurtulmak imkânı veren dost yardımlarının bir anlaşması olarak kabul etmek yerinde olur.

11 Mayıs 1959 da imzalanan esas anlaşma iki yıldan beri muvakkat şekilde yürürlüktedir. Türkiye'den başka diğer bütün Âkid Devletler bu anlaşmayı ve diğer tatbikat anlaşmalarını tasdik etmişlerdir. Avrupa İktisadi İş Birliği Teşkilâtı üyeleri ve Amerika Birleşik Devletleri ile münasebetlerimizde dış ticari borçlarımızın kaderini tâyin eden bu anlaşmanın daha uzun müddet tasdik edilmeksizin askıda kalması şayanı arzu değildir. Avrupa İktisadi İş Birliği Teşkilâtına mensup Devletler ve Amerika Birleşik Devletleri ile iktisadi münasebetlerimizin, 27 Mayıs İnkılâbından bu yana gelişmekte bulunduğu aşikârdır. Bu gelişmenin hızlandırılmasında eski borçlarla ilgili bulunan konsolidasyon anlaşmalarının Yüksek Meclis tarafından onaylanmasının iyi tesirler yapacağına kaani bulunuyoruz.

Bugün Türkiye'nin gerek konsolidasyon anlaşmaları içine giren gerekse bu anlaşmalar dışında kalan dış borçları büyük bir yekûn tutmaktadır. Bunların taksitlerinin vaktinde ödenebilmeleri Türk ekonomisi ve Maliyesi için çok zordur. Borçlarımızın daha uzun vâdelerle ve daha düşük faizlerle ödenbilmesi imkânlarının araştırılması büyük bir zaruret olarak belirmektedir. Bu konular üzerinde görüşmek üzere bu Anlaşmanın 15 nci maddesinin derpiş ettiği konferansın toplanması da düşünülmelidir.

Komisyonumuz, konsolidasyon anlaşmalarının Yüksek Meclis tarafından tasdik edilmesi, ile, ilerde Hükümetimizin borçlarının revizyondan geçirilmesi hususunda 15 nci madde hükmünden fayda sağlayacağına kaanidir. Bu kanaatla bu Anlaşmanın tasdikı yüksek tasviplerine arzı uyğun mütalâa edilmiş ve metnin muhtevasına tesir etmiyecek ifade değişiklikleriyle tasarı kabul edilmiştir.

Kurucu Meclis Genel Kuruluna arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Kurucu Meclis Dışışleri

Komisyonu Başkanı
Şevket Raşit Hatiboğlu

Başkanvekili
Muzaffer Yurdakuler

Bu Rapor Sözcüsü
Hamza Eroğlu

Üye
Ahmet Sırrı Hocaoglu

Üye
Cemil Sait Barlas

Üye
Bülent Ecevit

Üye
Yusuf Âdil Egele

Üye
Turgut Göle

Üye
Kadri Kaplan

Üye
Vahit Turhan

Üye
Kemal Türkoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

«Türkiyede mukim şahısların ticari borçlarına mütaallik Anlaşma» ile «Türkiye'de mukim şahısların ticari borçları hakkındaki Anlaşmanın muvakkat tatbikına mütaallik Protokol» ün tasdikı hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 11 Mayıs 1959 tarihinde imzalanan «Türkiyede mukim şahısların ticari borçlarına mütaallik Anlaşma» ile «Türkiye'de mukim şahısların ticari borçları hakkındaki Anlaşmanın muvakkat tatbikına mütaallik Protokol» kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

13.2.1961

Devlet Başkanı ve Başbakan <i>C. Gürsel</i>	Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı <i>M. İ. Kızıoğlu</i>
Devlet Bakanı <i>H. Mumcuoğlu</i>	Devlet Bakanı
Adalet Bakanı <i>E. Tüzemen</i>	Millî Savunma Bakanı <i>M. Alankuş</i>
İçişleri Bakanı <i>N. Zeytinioğlu</i>	Dışişleri Bakanı <i>S. Sarper</i>
Maliye Bakanı <i>K. Kurdaş</i>	Millî Eğitim Bakanı V. <i>A. Tahtaakılıç</i>
Bayındırlık Bakanı <i>M. Gökdoğan</i>	Ticaret Bakanı <i>M. Baydur</i>
Sa. ve So. Y. Bakanı <i>R. Üner</i>	Güm. ve Tekel Bakanı <i>F. Aşkın</i>
Tarım Bakanı <i>O. Tosun</i>	Ulaştırma Bakanı <i>O. Mersinli</i>
Çalışma Bakanı <i>A. Tahtakılıç</i>	Sanayi Bakanı <i>Ş. Kocatopçu</i>
Ba. - Ya. ve Tuz. Bakanı <i>C. Baban</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>R. Özal</i>

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

«Türkiye'de mukim şahısların ticari borçlarına mütaallik Anlaşma» ile «Türkiye'de mukim şahısların ticari borçları hakkındaki Anlaşmanın muvakkat tatbikına mütaallik Protokol» ün onaylanması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 11 Mayıs 1959 tarihinde imzalanan «Türkiye'de mukim şahısların ticari borçlarına mütaallik Anlaşma» ile «Türkiye'de mukim şahısların ticari borçları hakkındaki Anlaşmanın muvakkat tatbikına mütaallik Protokol» kabul ve onaylanmıştır.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü madesi aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE'DE MUKİM ŞAHISLARIN TİCARİ BORÇLARINA MÜTEÂLLİK ANLAŞMA

Federal Almanya Cumhuriyeti, Avusturya Cumhuriyeti, Belçika Kırallığı, Danimarka Kırallığı, Fransa Cumhuriyeti, İtalya Cumhuriyeti, Lüksemburg Büyük Dükalığı, Norveç Kırallığı, Holânda Kırallığı, Portekiz Cumhuriyeti, Büyük Britanya ve Şimali İrlanda Birleşik Kırallığı, İsveç Kırallığı, İsviçre Konfederasyonu ve Türkiye Cumhuriyeti (aşağıda «Türk Hükümeti» olarak anılacaktır) Hükümetleri;

Avrupa İktisadi İş Birliği Teşkilâtının (aşağıda «Teşkilât» olarak anılacaktır) âzası bulunduklarını nazarı itibara alarak;

Teşkilât Konseyinin 29 Temmuz 1958 tarihinde Türkiye'nin istikrar programına mütedair bir karar aldığını (aşağıda «Karar» olarak anılacaktır) ve bu Kararda; Türk Hükümetinin, Türkiye'de mukim şahısların diğer Âkîd Taraflar memleketlerinde mukim şahıslara olan borçlarının tesviyesinin yeni bir hâl şekline bağlanması gerektiğine işaret eden bir beyanını not ettiğini nazarı itibara alarak;

Türk Hükümetinin, Teşkilâtça kararda not edilen transfer tatilinin hitamında, Türkiye'de mukim şahıslara ait bâzı borç kategorileri transferini, işbu Anlaşma çerçevesinde ve bunda derpiş edilen tarihlerde icraya başlayabileceğini müşahade ederek;

Bu hususu temin için müşterek bir gayretin lüzumlu olduğunu kabul ederek;

Kararda; Teşkilâtın ilgili hükümetlerden, muacceliyet kesbetmiş veya gelecek senelerde kesbedecek bu nevi borçların tediyesine ve Türkiye'nin istikrar programının istilzam ettirdiği ihtiyaçları ve bu programdan beklenen neticelere göre taayyün edecek tediye kabiliyeti göz önünde tutulmak suretiyle bu borçların tesviyesinin zaman içine yayılmasına mâtuf anlaşmalar yapılmasını talebetmiş olduğunu nazarı itibara alarak;

Bu prensipleri işbu Anlaşma hükümleriyle fiiliyata intikal ettirmeyi arzu ederek;

Teşkilât Konseyini 30 Ocak 1959 tarihinde Türk İstikrar Programının mevkii tatbika konması ve inkişafı hakkında ve bu memlekete Avrupa Fonundan bir kredi verilmesi hususunda bir karar kabul ettiğini ve bu karar ahkâmıyla, âza memleketler hükümetlerine ülkelerinde mukim olup Türkiye'de mukim şahıslarla, icrasına 5 Ağustos 1958 den evvel başlamış mukaveleler akdetmemiş olan şahısları, bu mukavelelerin 5 Ağustos 1958 tarihinden henüz infaz edilmemiş olup tediye vâdeleri 1 Ocak 1964 den evvel gelecek kısımlarını, istikrar programını göz önünde bulundurarak Türkiye'de mukim şahıslar lehine daha müsait şartlar ihtiva edecek şekilde tâdil maksadiyle Türkiye'de mukim şahıslarla müzakereye teşvik etmelerini tavsiye eylediğini (tabiatıyla bu yeni şartlar borçlular için, işbu Anlaşma ile istihdaf olunan bâzı kategori borçların tesviyesi zımında ihzar olunan zaman içinde yayılma plânı ile tesbit edilmiş şartlardan daha müsait olmayacaktır) nazarı itibara alarak;

Türkiye'ye malî yardım ve Türkiye'de mukim şahısların ticari borçları mevzularını müzakere için bir konferansın, Teşkilât çerçevesinde, 22 Eylül 1958 den 6 Mayıs 1959 tarihine kadar içtima ettiğini ve Âkîd Taraflarla Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin katıldığı bu konferansta işbu Anlaşmanın hazırlanmış olduğunu nazarı itibara alarak;

Bu konferans esnasında Türkiye Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin, Türkiye'de mukim şahısların Amerika Birleşik Devletlerindeki alacaklılara olan ticari borçları hususunda bir nota teatisinde bulunmak niyetlerini beyan eylediklerini kaydederek;

Gerek bu nota teatisinin, gerek bahse konu borçların tesviyesinin zaman içinde yayılmasıyla ilgili bâzı teknik hususların tesbiti için alâkalı hükümetlerin Türk Hükümeti ile akdedecekleri iki tarafli anlaşmaların, Türkiye Hükümetiyle birlikte konferansa katılan devletlere takribî bir müsavî muamele yapılması prensibinden mülhem olması gerektiğini nazarı itibare alarak

Aşağıdaki hususları kararlaştırmışlardır.:

Madde — 1.

Anlaşmanın şümülü

a. Âkîd Taraflar, Türkiye'de mukim şahısların diğer Âkîd Tarafların memleketlerinde mukim şahıslara olan borçlarının tediyesinin zaman içinde yayılması plânının işbu Anlaşma ile tesbitinin ve bunun tatbik mevkiine konulmasının, alâkalı olan muhtelif alacaklı, borçlu veya kefillerin hak ve vecibelerini haleldar etmiyeceğini kabul ederler.

b. Âkîd Taraflar, keza, Türk Hükümetinin, Türkiye'de mukim şahısların işbu Anlaşmada derpiş edilmiş kategorilere dâhil bulunan borçlarının tesviyesini temin için deruhde edeceği vecibelerin, işbu Anlaşmada ve 13 neü maddenin tatbikatından olarak akdedilen ikili anlaşmalarda ifade edilen vecibelerden ibaret olacağını kabul ederler.

Madde — 2.

Tarifler

Bu Anlaşmada ve 1 sayılı ekinde :

1. «İkili Anlaşma» tâbiri, aşağıda, 13 üncü madde tatbikatından olarak akdedilmiş anlaşma mânasını taşır;

2. «Transfer edilen yıllık taksit» tâbiri 7 neü maddenin a. fıkrasında tarif edilen mânayı ifade eder;

3. «Alacaklı» tâbiri 3 neü maddenin a. fıkrasında tarif edilen mânayı taşır;

4. «Borçlu» tâbiri 3 neü maddenin a. fıkrasında tarif edilen mânayı ifade eder;

5. «Borç» tâbiri 3 neü maddede derpiş edilen şartları haiz olup işbu Anlaşmaya göre tesviye edilecek her türlü borcu ifade eder;

6. «Amerika Birleşik Devletlerindeki alacaklılara olan borçlar» ibaresi 3 neü maddede tarif edilen kategorilerden her hangi birine ait her türlü borcu ifade eder, şu kadar ki, mezkûr borçun Amerika Birleşik Devletlerinde mukim bir şahsa karşı olması lâzımdır;

7. «Türk makamları tarafından usulüne uygun olarak müsaadeye bağlanmış» ibaresi, salâhiyetli Türk makamlarının, Türk kanun ve nizamâtına ve bunların mezkûr makamlarâ, müsaade ve lisansların itası arasında tefsir edilmiş şekillerine uygun olarak müsaade vermiş oldukları mânasını taşır;

8. Âkîd Taraflardan birinin «vazifeli müessese» si tâbiri, Merkez Bankasını veya işbu Anlaşma dolayısıyla ikili bir Anlaşma ile tavzif edilen her hangi bir diğer müesseseyi ifade eder;

9. «Gecikme faizi» tâbiri, 10 neü maddenin a. fıkrasında tarif olunan mânayı taşır;

10. «Mukaveleden mütevellit gecikme faizi» tâbiri, 10 neü maddenin b. fıkrasında tarif edilen mânayı taşır;

11. «Transferin yapılacağı para» tâbiri, 5 neü maddenin d. fıkrasında tarif edilen mânayı taşır;

12. «Transfer edilecek yıllık taksitler yekûna» ibaresi 7 neü maddenin b. fıkrasında tesbit edilen mânayı haizdir;

13. «Parite» tâbiri, 7 neü maddenin d. fıkrasında tasrih edilen mânayı taşır;

14. «Alacaklı memleketler» tâbiri, Türkiye Cumhuriyeti haric olmak üzere işbu Anlaşmaya taraf olan her memleketi ve milletlerarası temsil vazifesi Âkîd taraflarca deruhde edilmiş bütün ülkeleri ifade eder; «bütün alacaklı memleketler» tâbiri de, Türkiye Cumhuriyeti haric olmak üzere bütün Âkîd tarafları ve Amerika Birleşik Devletlerini ifade eder;

15. «Zaman içinde yayılma plânı» tâbiri, işbu Anlaşma ile tesbit edilen tedbirleri ifade eder;

16. «Transfer bekliyen tediye» tâbiri, Türk Hükümetinin 6 neü maddeye tevfiikan, transferi yapılmadığı nispette transferini temin edeceği, transferin yapılacağı para ile ifade edilmiş tediye talûk eder; bununla beraber 9 neü madde gereğince karşılığı Türkiye'de kullanılmış olan bîlümle tediye, 8 neü maddeye uygun olarak transfer edilmiş olması gerekeceği âna kadar bu tâbir şümülüne girer;

17. Referans tarihi olarak kullanılan «31 Aralık» tâbiri, her sene bu tarihte muamelelerin kapanması sırasında hesapların durumuna taallük eder.

Madde - 3.

Borçlar

a. 4 ncü madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, işbu Anlaşma hükümleri, Türkiye'de mukim bir şahsın asıl borçlu veya kefil sıfatıyla, bir alacaklı memlekette mukim bir şahsa (bu şahıslar aşağıda yerine göre «alacaklı» veya «borçlu» olarak anılacaktır) olan her türlü borcuna tatbik edilecektir, şu kadar ki :

i. Borcun Türk makamlarınca usulüne uygun olarak müsaadeye bağlanmış, mal ithaline veya hizmet ifasına mütaallik bir mukaveleden tevellüddetmiş olması,

ii. 5 Ağustos 1958 tarihinden evvel malın teslim veya hizmetin ifa edilmiş bulunması,

iii. Borca mütaallik tediyeenin muacceliyet kesbetmiş veya 1 Ocak 1964 den evvel kesbedecek olması şarttır.

b. «Borç» tâbiri, aynı zamanda, muacceliyet kesbetmiş veya 1 Ocak 1964 e kadar kesbedecek her türlü mukavele faizi ile işbu Anlaşmanın imzasına kadar muacceliyet kesbetmiş mukaveleden mütevellit gecikme faizlerini de ihtiva eder.

Madde — 4.

İstisnalar

İşbu Anlaşma hükümleri :

i. 5 Ağustos 1958 den evvel akdedilmiş ve Türk makamlarınca usulüne uygun olarak müsaadeye bağlanmış olup bir ikili anlaşmaya merbut bir listede münderiç bulunan bir hususi mukavele- nin tatbikatı gereğince tesviye şekli Türk ihracat gelirlerinden kesinti yapılmasını gerektiren her türlü vecibenin,

ii. 3 ncü maddenin b. fıkrasında derpiş edildiği üzere her türlü mukavele faizi haricolmak üzere cari görünmiyen muameleler dolayısıyla, 5 Ağustos 1958 tarihinden itibaren vâdesi hulûl eden borçların tediyesinin,

iii. Rehin mukabili borçların ve bunlarla ilgili faiz, banka komüsyonu veya sair muhtelif masrafların ödenmesinin,

iv. Diğer bir Âkîd Tarafça Türk Hükümetine yapılan ikrazla bunlara müteferri faizlerin tediyesinin,

v. 5 Ağustos 1958 den evvel akdedilmiş bulunan ve bâzı ikili anlaşmalarda tasrih edilmiş olan bir beynelmilel anlaşma gerçevesinde teslim edilmiş mal veya ifa olunmuş hizmetlere mütaallik her türlü tediyaatın, ıcrasına tatbik edilmez.

Madde — 5.

Tediyeler

a. Borçlar dolayısıyla Türk lirası tediyeleri Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına yapılacaktır. Mezkûr banka bunları Türk makamlarınca usulüne uygun olarak müsaadeye bağlanmış vâdelerde kabul edecektir, şu kadar ki :

i. Mezkûr tediyeleri icra vecibesi münhasıran borçluya terettübetmekte devam eyliyecektir.

ii. Türk makamlarınca usulüne uygun olarak müsaadeye bağlanmış tediyeyle ilgili transfer talebinin mezkûr Merkez Bankasına yapılmış olması veya yapılması,

iii. Türk parasından gayrı bir para ile ifade edilmiş bir borç mevzuubahsolduğu takdirde tediye bâliğinin, tediyeenin yapıldığı veya b. fıkrası gereğince yapılmış addolunduğu tarihte mer'i Türk mevzuatına tevfikan Türkiye'de tatbik edilen fiilî kur üzerinden hesaplanması şarttır.

b. Türk kanun ve nizamâtının kendisine bahşettiği hususi bir rejim gereğince borçlu, tediye-i vacibütediye olduğu tarihten sonra yapmaya Türk makamlarınca usulüne uygun olarak mezun kılınmış ise, mezkûr tediye, işbu Anlaşma muvacehesinde, 6 ncı maddenin a. ii fıkrası hükmü mahfuz kalmak şartıyla, vacibütediye olduğu tarihte iera edilmiş addolunur.

c. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ilgili alacaklı memleketin vazifeli müessesesine mümkün olan en kısa zamanda :

i. İşbu Anlaşmanın meriyete giriş tarihinden evvel, bir borç dolayısıyla mezkûr Merkez Bankasına yapılan veya b. fıkrası hükmünce yapılmış addolunan bileümle tediye-leri,

ii. Bu tarihten itibaren Merkez Bankasına a. fıkrası gereğince yapılacak veya b. fıkrası gereğince yapılmış addolunacak bileümle tediye-leri bildirecektir.

d. Bu tebligatta :

i. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına Türk lirası olarak yapılan tediye-nin balığı,

ii. Mezkûr tediye-nin, Türk makamlarınca usulüne uygun olarak müsaade-ye bağlanmış esas taahhüdün ifade edildiği para ile veya Türk lirasıyla muharrer bir borç mevzuubahsolduğu takdirde, alacaklının mukim bulunduğu alacaklı memleket parası ile karşılığı (her iki cins para da aşağıda «transferinyapılacağı para» olarak anılacaktır) gösterilecektir. Bu hesaplamada kullanılacak kur, tediye-nin yapıldığı veya b. fıkrası gereğince yapılmış addolunduğu tarihte Türk mevzuatına tevfi-kan Türkiye’de tatbik edilen fiilî kur olacaktır.

Madde — 6.

Beşinci maddenin tatbikından mütevellit vecibeler

Türk Hükümeti aşağıdaki hususların gerçekleşmesini sağlayacaktır.

a. 5 ncı madde gereğince Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına yapılan her tediye :

i. 9 ncü madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, transfer anına kadar mezkûr Bankada kalacak,

ii. Tediye-nin yapıldığı veya 5 ncı maddenin b. fıkrasına tevfi-kan yapılmış addedildiği tarihte mer’i Türk mevzuatına göre Türkiye’de tatbik edilen kur üzerinden hesaplanacak ve transferin yapılacağı para ile, 7 ncı madde hükmüne tevfi-kan ilgili alacaklıya transfer edilecektir. Bu kadar ki 5 ncı maddenin b. fıkrası gereğince yapılmış addolunan her tediye, en geç transfer anına kadar mezkûr Merkez Bankasınca fiilen tahsil edildiği takdirde transfer olunacaktır.

b. Transfer bekliyen tediye-ler 10 ncü madde-ye tevfi-kan bir gecikme faizine tâbi olacak ve bu faiz mezkûr madde hükümlerine göre transfer edilecektir.

Madde 7.

Transfer plânı

a. İşbu Anlaşma ile istihdaf olunan borçların tesviyesini teminen Türk Hükümeti, mezkûr Anlaşmanın imzasını takibeden 12 yıl içinde her sene, her alacaklı memlekette mukim alacaklılara, işbu madde hükümlerine göre tesbit edilecek bir meblâğın (aşağıda «yıllık taksit» olarak anılacaktır), transferin yapılacağı para üzerinden, yine işbu madde hükümlerine göre transferini sağlayacaktır. Buna zamimeten Türk Hükümeti, yerine göre, gecikme faizlerinin veya mukaveleden mütevellit gecikme faizlerinin 10 ncü maddede derpiş edildiği şekilde transferini de temin eyliyecektir.

b. Bu devrenin ilk altı yılı esnasında, Amerika Birleşik Devletlerindeki alacaklılara olan borçlarla ilgili transferler de dâhil bulunmak üzere, transfer edilecek yıllık taksitlerin mecmuu (aşağıda «yıllık taksitler mecmuu» olarak anılacaktır) :

i. Bu devrenin ilk beş senesi için sırasıyla 15 milyon, 20 milyon, 25 milyon, 30 milyon ve 35 milyon Amerika Birleşik Devletleri dolârına;

ii. Bu devrenin altıncı senesi için, 31 Aralık 1963 te bütün alacaklı memleketlere ait transfer bekliyen tediye ler yekûnunun yedide birine muadil olacaktır.

c. e. fıkrası hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, bu devrenin ilk altı senesinin her birinde transfer edilecek yıllık taksitler mecmuu, alacaklı memleketler arasında, referans tarihinde her alacaklı memlekete ait transfer bekliyen tediye ler yekûnunun, aynı tarihte bütün alacaklı memleketlere ait transfer bekliyen tediye ler yekûnuna olan nispetine göre tevzi olunacaktır, şu kadar ki :

i. Referans tarihi bu devrenin ilk iki yılı için 5 Ağustos 1958, üçüncü ve dördüncü yılları için 31 Aralık 1960, beşinci ve altıncı yılları için 31 Aralık 1962 olacaktır.

ii. Transfer edilecek yıllık taksitler, bu devrenin ilk iki senesi için işbu Anlaşmaya merbut 1 sayılı ekin mevzuunu teşkil eden tabloya göre hesaplanacaktır;

iii. Alacaklı memleketler arasındaki tevzi esasına istinaden Amerika Birleşik Devletlerinde mukim alacaklılara üçüncü, dördüncü ve beşinci yıllar için yapılacak tediye ler, bütün alacaklı memleketlere transfer edilecek yıllık taksitler mecmuunun, sırasıyle, % 13,939 u, % 14,206 sı ve % 14,314 ü ve altıncı sene için de 31 Aralık 1963 te Amerika Birleşik Devletlerindeki alacaklılara ait transfer bekliyen tediye ler yekûnunun yedide birine müsavi olacaktır. Bu tediye şekli, b. fıkrasında derpiş olunan transfer edilecek yıllık taksitler mecmuunu haleldar etmiyecektir.

d. i. Mezkûr referans tarihlerinin her birinde transfer bekliyen tediye ler yekûnu, mevzu bahis referans tarihinde transferin yapılacağı paralar ile Amerika Birleşik Devletleri dolârı arasında cari parite üzerinden Amerika Birleşik Devletleri dolârı olarak hesaplanacaktır. Her alacaklı memlekete transfer edilecek yıllık taksit, transfer bekliyen tediye ler yekûnunun hesaplanmasına mütaallik evvelki ameliyede kullanılmış olan pariteler üzerinden transferin yapılacağı para ile ifade edilecektir. Maahaza, ilk iki yıllık taksitlere mütaallik hesaplar, işbu Anlaşmanın imzası tarihinde cari paritelere göre yapılacaktır.

ii. İşbu Anlaşma muvacehesinde, transferin yapılacağı para ile Amerika Birleşik Devletleri dolârı arasındaki parite, mevzu bahis referans tarihinde Milletlerarası Para Fonu'na bildirilen parite olacaktır. Böyle bir parite mevcut değilse, alâkalı memleketteki Amerika Birleşik Devletleri dolârının resmî paritesi veya transferin yapılacağı paranın kanunen tekabül ettiği sâf altın miktarı ile mezkûr referans tarihinde Amerika Birleşik Devletleri dolârının ihtiva ettiği, Beynelmîlel Para Fonu'na bildirilen altın miktarı arasındaki parite kullanılacaktır.

e. Lüksemburg, Norveç ve Portekiz'de ve devrenin üçüncü senesinde transfer edilecek yıllık taksitler için Danimarka'da mukim alacaklılara olan borçların tesviyesinin icabettirdiği nispette, Türk Hükümeti, devrenin ilk üç senesi zarfında bu alacaklı memleketlere, yekûnu o yıl transfer edilecek senelik taksitler mecmuunun % 2 sine balığ olan yıllık transferler yapacaktır.

f. Bu devrenin son altı senesi için, her alacaklı memlekete transfer edilecek yıllık taksitler, o memlekete bir evvelki senenin 31 Aralık tarihinde transfer bekliyen tediye ler yekûnunun, sırasıyle altıda biri, beşte biri, dörtte biri, üçte biri, yarısı ve kalan bakıyeye tekabül edecektir.

g. Türk Hükümeti, her yıllık taksiti 8 nci maddenin a. fıkrasında derpiş edilen listeler gereğince, 4 müsavi tranş halinde, her senenin 30 Haziran, 30 Eylül, 31 Aralık ve 31 Mart tarihlerinde transfer edecektir, şu kadar ki :

i. İlk yıl zarfında tranşlar, sırasıyle en geç 31 Temmuz, 31 Ekim, 31 Aralık 1959 ve 31 Mart 1960 tarihine kadar transfer edilecektir.

ii. İşbu fıkra gereğince transfer edilecek yıllık taksitlerden, o yıl zarfında transferi gerektiği halde, karşılığı 9 ncu madde hükümlerine göre Türkiye'de kullanılmış tediye ler tenzil olunacaktır.

Madde — 8.

Transfer plânının tatbiki

a. Türkiye'nin vazifeli müessesesinin tediye leri transfer edeceği alacaklıları tesbit etmek üye-

re, salâhiyetli Türk makamları, her alacaklı memleketin vazifeli müessesesiyle istişare suretiyle muayyen zamanlarda listeler tanzim edeceklerdir.

b. Evvelki fıkra da zikrolunan listeler, Türk Hükümeti ile ilgili Akıd Taraf arasında karşılıklı mutabakatla tesbit edilecek tediye sırasına göre tanzim olunacak ve alacaklarının yekûnu, yine karşılıklı mutabakatla tâyin olunacak bir miktarı tecavüz etmiyen alacaklılara rüçhan tanıyacaktır. Tediye sırası, bilâhara karşılıklı mutabakatla değiştirilebilecektir.

c. Evvelki fıkralarda zikrolunan listelerde yer alan alacaklılara transfer yapılmasını teminen, Türkiye'nin vazifeli müessesesi, ilgili alacaklı memleketin vazifeli müessesesi vasıtasıyla, 10 neu madde hükümleri nazarı itibara alınmak ve 5 nei maddenin e. ve d. fıkraları gereğince yapılmış tebligata uygun olmak şartıyla, alacahlardan her biri lehine tanzim kılınmış tediye emirleri gönderecektir.

Madde — 9.

Alacak karşılığının Türkiye'de kullanılması

a. Bu bapta Türk makamları tarafından usulüne uygun olarak mezun kılınmak ve lüzumu halinde, ilgili alacaklı memleketin kambiyo nizamâtı hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, alacaklı, kendine aidolarak transfer bekliyen tediye'nin tamamını veya bir kısmını Türkiye'de kendi hesabına yatırımlar veya her türlü sair masraflar yapmak üzere, Türk lirası olarak kullanabilir.

b. Evvelki fıkra hükümleri gereğince kullanıldıkları nispette transfer bekliyen tediye'ler, Türkiye'de tahvil tarihinde yeni döviz mevduatı şeklinde olan aynı mahiyetteki ameliyelere tatbik edilen mer'î fiilî kur üzerinden, yeniden Türk parasına tahvil olunur.

Madde — 10.

Gecikme faizleri

a. Türk Hükümeti alacaklıya, transfer bekliyen tediye'ler üzerinden, mezkûr tediye'lerin 9 neu madde gereğince Türkiye'de kullanılmamış olması kaydıyla, senede % 3 gecikme faizi ödiyecektir.

b. Bir mukavele'nin, Türk makamlarınca usulüne uygun olarak müsaadeye bağlanmış ahkâmına tevfi kan borçlu, borç muaccel hale geldiği tarihten itibaren transferin ıerasına kadar alacaklıya bir faiz (işbu Anlaşmada «mukaveleden mütevellit gecikme faizi» diye anılacaktır) ödemeyi taahhüt etmişse, evvelki fıkra hükümlerine bakılmaksızın, her hangi bir gecikme faizi ödenmez. Mukaveleden mütevellit gecikme faizi olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına yapılacak tediye'ler :

i. 5 nei maddenin a. iii. fıkrasında derpiş olunan esaslara tevfi kan hesaplanacak ve bu madde ile 6 nei maddenin a. ii. fıkrasında izah edilen esaslar dairesinde ilgili alacaklıya transfer olunacaktır.

ii. d. ve e. fıkralarında derpiş edilen transfer usulü bakımından gecikme faizi addedilecektir.

c. Gecikme faizinin, işbu Anlaşmanın imzası tarihinde, veya şayet borç bu tarihten sonra muacceliyet kesbediyorsa muacceliyet tarihinden itibaren, transferin ıerasına veya tediye'lerin 9 neu madde hükümlerine göre istimâline kadar tediyesi lâzımgelir. Gecikme faizi transferin yapılacağı para üzerinden tesbit ve transfer edilir.

d. e. fıkrası hükmü mahfuz kalmak şartıyla, gecikme faizi her sene 31 Aralıkta ilgili alacaklıya tediye ve transfer edilecektir, şu kadar ki, her borç resülmali transferinde buna isabet eden gecikme faizi de aynı zamanda transfer edilecektir.

e. Transfer bekliyen tediye'lere aid olup d. fıkrası gereğince 31 Aralık 1959 tarihinde ödenmesi gereken gecikme faizleri, mezkûr fıkra hükmüne bakılmaksızın, her halükârda 1 Ocak 1961 den evvel olmak şartıyla, daha sonra transfer edilebilir. Bu transferin 31 Aralık 1959 dan sonra yapılması halinde e. fıkrası gereğince bu tarihe kadar ödenmesi gereken faiz tutarı toptan tediye ve transfer edilir.

Madde — 11.

Eski tasfiye anlaşmaları

a. Türk Hükümetiyle Âkîd Taraflardan her hangi biri arasında Türk ticari dış borçlarının tasfiyesi mevzuunda evvelce akdedilmiş bulunan iki taraflı anlaşmalar ile, akdedilmiş diğer anlaşmaların bu aynı hususa mütaallik hükümleri, işbu Anlaşmanın imzası tarihinden itibaren tatbik mevkiinden kaldırılacak ve işbu Anlaşmanın 13 nci maddesine tevfikân akdedilecek ikili anlaşmalarla, işbu Anlaşmanın meriyete giriş tarihinden itibaren hüküm ifade etmek kaydıyla, fesholunacaktır.

b. Mezkûr iki taraflı anlaşmalar ile diğer anlaşmaların borç tasfiyesine mütaallik hükümleri ilga olunurken, ilgili taraflar, mevzuubahis anlaşmalar ve hükümler gereğince alacaklı memleketin salâhiyetli müessesesi tarafından Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası namına açılan hesaplara mütaallik olmak üzere şu esasları vaz'edeceklerdir :

i. 5 Ağustos 1958 den evvel mezkûr Merkez Bankası matlubuna geçirilen meblâğlar, mevzuubahis iki taraflı anlaşmalar veya hükümler gereğince istimal olunacaktır.

ii. Bu tarihten sonra mezkûr Merkez Bankası matlubuna kaydedilen meblâğlar mezkûr Merkez Bankası emrine verilecektir.

Madde — 12.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, işbu Anlaşma hükümlerinin tatbikinde Türk Hükümetinin ajanı sıfatıyla hareket edecek ve hiçbir halde, işbu Anlaşma dolayısıyla vecibeye tâbi olmayacaktır.

Madde — 13.

İkili anlaşmalar

a. İşbu Anlaşmanın tatbikâtiyle ilgili teknik hususları tesbit için Türkiye Hükümeti ile diğer Âkîd Taraflardan her biri arasında ikili anlaşmalar akdedilecektir. Bu ikili anlaşmalar aynı zamanda, işbu Anlaşmanın 11 nci maddesi gereğince, evvelce akdedilmiş bulunan her türlü tasfiye anlaşmalarının ve mürtabit hükümlerin feshine mütaallik ahkâmı da ihtiva edecektir.

b. İkili anlaşmaların işbu Anlaşma hükümleriyle kabili telif olması lâzımdır. İşbu Anlaşma ile bir ikili Anlaşmanın hükümleri arasında mübâyenet görüldüğü takdirde işbu Anlaşma hükümleri muteber addolunacaktır. Bununla beraber, işbu Anlaşma hükümlerinin İtalya'da mukim alacaklılara tatbiki zımında İtalyan makamları tarafından derpiş olunan ve mezkûr makamlarca tâyin ve ikili Anlaşmada tasrih edilecek bir müessesenin adı geçen alacaklılara halef olması halinden tevellüdeden hususi usullerle ilgili olarak, Türk ve İtalyan hükümetleri arasındaki ikili Anlaşmaya dercolunacak hükümler işbu Anlaşma ahkâmına aykırı telâkki edilmeyecektir.

Madde — 14.

Malûmat teatisi

a. Âkîd Taraflar, ikili Anlaşma metinlerini ve işbu Anlaşmanın hüsnü tatbiki için lüzumlu bileümle malûmatı aralarında teati edeceklerdir. Bu malûmat, bilhassa aşağıda zikredilen hususlara taallûk edecektir :

i. Mümkün olan en kısa zamanda ve her halükârda 1 Ocak 1961 den evvel tanzim edilecek olan ve 5 Ağustos 1958 tarihi ile işbu Anlaşmanın imzası tarihinde transfer bekliyen tediyele-
rin yekûnunu gösteren cetveller;

ii. Mütâakıp her takvim yılı bidayetinde hazırlanacak olan ve bir evvelki yılın 31 Aralık tarihinde transfer bekliyen tediyelemin yekûnunu gösteren cetveller;

iii. Her takvim yılı başında hazırlanacak olan ve bir evvelki yıl zarfında karşılıkları 9 neu madde gereğince Türkiye'de kullanılan transfer bekliyen tediyelemin yekûnunu ve aynı zamanda bir evvelki yıl esnasında transferi gerektiği halde mezkûr madde gereğince evvelce kullanılmış bulunan transfer bekliyen tediyelemin yekûnunu gösteren cetveller;

iv. Her takvim yılı bidayetinde hazırlanacak olan ve bir evvelki sene esnasında borç resûl-mali, gecikme faizi ve mukaveleden mütevellit gecikme faizi olarak ödenen meblâğların yekû-nunu gösterir cetveller.

b. Bir evvelki fıkırada mezkûr cetvellerde gösterilen meblâğlar, her alacaklı memleket için, transferin yapılacağı para ile ve keza, 7 nci maddenin d. fıkrasında tasrih edilen parite üzerin-den hesaplanmak suretiyle, Amerika Birleşik Devletleri dolârı ile ifade edilecektir.

c. a. fıkrasının i. ve ii. nci bendlerinde mezkûr cetveller, Türk Hükümeti tarafından tâyin edilen vazifeli müessese tarafından evveleminde, kontrol maksadiyle, Âkîd Taraflardan her biri-nin bu maksatla tâyin ettiği vazifeli müessesesine tevdi edilecek ve mezkûr müesseseler kontrol maksadiyle iera edecekleri araştırmaların neticesini vazifeli Türk müessesesine bildireceklerdir. a. fıkrasının iii. ve iv. üncü bendlerinde zikrolunan cetveler Türk Hükümeti tarafından tâyin edilen vazifeli müessese ile Âkîd Taraflardan her birinin bu maksatla tâyin ettiği vazifeli mü-essese arasında karşılaştırılacaktır.

d. İkili anlaşmaların metinleri ilgili Âkîd Taraflarca teşkilâta tebliğ olunacaktır. a. fıkrası ge-reğince tanzim olunan cetveller için de, c. fıkrası hükümlerine tevfiikan yerine göre kontrol veya karşılaştırmalar yapıldıktan sonra, aynı şekilde hareket edilecektir. Mezkûr Âkîd Taraflar teşki-lâtıtan, bu metin ve cetvelleri diğer Âkîd Tarafla Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine tebliğ etmesini istiyceklerdir.

Madde — 15.

Konferansa dâvet

Âkîd Taraflar ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin iştirake dâvet edilecekleri bir konferans, bu Hükümetlerden her hangi birinin dâveti üzerine toplanabilecektir. Bu dâvette konferans içtimâi sebepleri ve görüşülecek mevzular belirtilecektir.

Madde — 16.

Tasdik, Meriyete giriş, hitam bulma

a. İşbu Anlaşma tasdik olunacaktır. Âkîd Taraflar altı ay içinde işbu Anlaşmanın tasdikı zımında teşkilâtı esasiyelerinin lüzum gösterdiği formalitelere iptidar edeceklerdir.

b. Tasdiknameler Teşkilât Genel Sekreterliğine tevdi edilecektir. Genel Sekreterlik tevdi key-fiyetinden bütün mümzileri haberdar eyliyecektir.

c. İşbu Anlaşma, bütün mümzilerin tasdiknameleri tevdi etmelerinden itibaren meriyete gire-cektir.

d. İşbu Anlaşma, Âkîd Taraflardan biri için, işbu Âkîd Taraf memleketinde mukim bir alacak-lıya ait transfer bekleyen hiçbir tediye ve işbu Anlaşma gereğince tesviye edilecek hiçbir borç kal-madığı anda hitama erecektir.

Bu hususları tasdik zımında usulüne uygun olarak salâhiyettar kılınmış mümziler işbu Anlaş-mayı imzalamışlardır.

Her iki metin de aynı derecede muteber olmak üzere İngilizce ve Fransızca iki nüsha halinde on bir Mayıs bin dokuz yüz elli dokuz tarihinde Paris'te tanzim kılınmıştır. Metinlerden biri Türk Hükümetine, diğeri Avrupa İktisadi İş Birliği Teşkilâtı Genel Sekreterliğine tevdi olunacak ve Genel Sekreter Anlaşmanın tasdikli birer suretini diğer bütün mümzilere gönderecektir.

Federal Almanya Cumhuriyeti adına :
 Karl Werkmeister
 Dr. Kurt Daniel
Avusturya Cumhuriyeti adına :
 Hans Kloss
Belçika Kırallığı adına :
 R. Ockrent
Danimarka Kırallığı adına :
 E. Bartels
Fransa Cumhuriyeti adına :
 François Valery
İtalya Cumhuriyeti adına :
 G. Cosmelli
Lüksemburg Büyük Dükalığı adına :
 Paul Reuter

Norveç Kırallığı adına :
 Jens Boyesen
Holânda Kırallığı adına :
 Strengers
Portekiz Cumhuriyeti adına :
 J. Calvet De Magalhaes
Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik
Kırallığı adına :
 Hugh Ellis-Rees
İsveç Kırallığı adına :
 Ingemar Hågglöf
İsviçre Konfederasyonu adına :
 Agostino Soldati
Türkiye Cumhuriyeti adına :
 Oğuz Gökmen

EK - I

İlk iki yıllık taksitlerin sureti taksimi

(Bin A. B. D. dolârı hesabiyle)

	1 nei sene	2 nei sene
Yıllık taksitler	15.000	20.000
Kendilerine 7 nei maddenin e. fıkrası gereğince tediye bulunulacak olan alacaklı memleketler : (*)		
Lüksemburg	125	194
Norveç	43	—
Portekiz	132	206
	300	400
Bakiye	14.700	19.600

(*) Danimarka, üçüncü yıla ait taksit yekûnuna
iştirak edecektir.

Diğer alacaklı memleketler	Yekûna göre % nispeti	Tevzi edilecek mebaliğ	Tevzi edilecek mebaliğ
Almanya	22,635	3.327	4.436
Avusturya	2,077	305	407
Belçika	5,373	791	1.054
Fransa	8,732	1.284	1.711
İtalya	7,175	1.055	1.406
Holânda	4,321	635	847
İngiltere	28,294	4.159	5.546
İsveç	2,111	310	414
İsviçre	1,261	185	247
Amerika Birleşik D.	18,021	2.649	3.532
	100,000	14.700	19.600

TÜRKİYE'DE MUKİM ŞAHISLARIN TİCARİ BORÇLARI HAKKINDAKİ ANLAŞMANIN MUVAKKAT TATBİKİNA MÜTAALLİK PROTOKOL

Bugün imzalanan, Türkiye'de mukim şahısların Ticari Borçları hakkındaki Anlaşmanın (aşağıda «Borçlara mütaallik Anlaşma» olarak anılacaktır) münzileri :

Borçlara mütaallik Anlaşmayı vakit geçirmeksizin tatbik mevkiine koymayı arzu ederek;

Aşağıdaki hususları kararlaştırmışlardır :

1. Aşağıdaki 4 ncü madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla işbu Protokolün Âkîd Tarafları borçlara mütaallik Anlaşmanın hükümlerini, mezkûr Anlaşma, imzası tarihinde meriyete girmiş gibi, muvakkat olarak tatbik edeceklerdir.

2. Aşağıdaki 4 ncü madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, Türk Hükümeti ve işbu Protokolün diğer Âkîd Tarafları, Türk ticari dış borçlarının itfasi mevzuunda evvelce akdedilmiş bileümle iki taraflı anlaşma ile, diğer anlaşmaların aynı mevzuata mütaallik hükümlerini, mezkûr iki taraflı anlaşma veya hükümler Borçlara mütaallik Anlaşmanın 11 nci maddesinin (b) fıkrasında derpiş olunan şartlarla, mezkûr Anlaşmanın imzası tarihinde feshedilmiş gibi, muvakkaten meriyetten kaldıracaklardır.

3. Aşağıdaki 4 ncü madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, işbu Protokol bugünkü tarihte meriyete girecek ve Borçlara mütaallik Anlaşmanın yürürlüğe girmesine kadar meriyette kalacaktır.

4. İşbu Protokolün Âkîd Taraflarından biri, Protokolün imzası sırasında, Borçlara mütaallik Anlaşmanın kendisi bakımından, ancak Teşkilâtı Esasîyesi hükümlerine uygun olarak tasdikını mütaakıp, mevkii tatbika konulabileceğini beyan ettiği takdirde;

i. İşbu Protokol, bu taraf için, tasdiknamenin Borçlara Mütaallik Anlaşmanın 16 ncı maddesi hükümlerine tevfi kan tevdi edildiği tarihte meriyete girecektir,

ii. Bu takdirde, Borçlara Mütaallik Anlaşmanın hükümleri, bu taraf için, Anlaşma, yukarıda 1 nci maddede mezkûr tarihte meriyete girmiş gibi, muvakkat olarak tatbik edilecektir.

Bu hususları tasdik zımında, usulüne uygun olarak yetkili kılınmış münziler, işbu protokolü imzalamışlardır.

Her iki metin de aynı derecede muteber olmak üzere İngilizce ve Fransızca iki nüsha halinde, on bir Mayıs bin dokuz yüz elli dokuz tarihinde Paris'te tanzim kılınmıştır. Metinlerden biri

Türk Hükümetine, diğeri Avrupa İktisadi İş Birliği Teşkilâtı Genel Sekreterliğine tevdi oluncak ve Genel Sekreter, Protokolun, tasdikli birer suretini bütün mümzilere gönderecektir.

Federal Almanya Cumhuriyeti adına :

Karl Werkmeister

Dr. Kurt Daniel

Avusturya Cumhuriyeti adına :

Hans Kloss

Belçika Kırallığı adına :

R. Ockrent

Danimarka Kırallığı adına :

E. Bartels

Fransa Cumhuriyeti adına :

François Valery

İtalya Cumhuriyeti adına :

G. Cosmelli

Lüksemburg Büyük Dükalığı adına :

Paul Reuter

Norveç Kırallığı adına :

Jens Boyesen

Holânda Kırallığı adına :

Strengers

Portekiz Cumhuriyeti adına :

J. Calvet De Magalhaes

Büyük Britanya ve Şimalî İrlanda Birleşik

Kırallığı adına :

Hugh Ellis - Rees

İsveç Kırallığı adına :

Ingemar Hågglöf

İsviçre Konfederasyonu adına :

Agostino Soldati

Türkiye Cumhuriyeti adına :

Oğuz Gökmen

